

BIOSPELEOLOŠKA IZLOŽBA KARLOVAČKA ŽUPANIJA – KOLIJEVKA HRVATSKE BIOSPELEOLOGIJE

U Karlovcu je 15. prosinca 2008. godine u prostorijama Gradskog muzeja Karlovac otvorena izložba Karlovačka županija – kolijevka hrvatske biospeleologije koju su organizirali Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Karlovačke županije i Hrvatsko biospeleološko društvo uz suorganizaciju Gradskog muzeja Karlovac.

Autori izložbe su mr. sc. Roman Ozimec i Hrvoje Cvitanović, a autori fotografija, uz navedene, Gordan Polić, Darko Višek i Cristian Huttler. Izložbu je omogućilo Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. Pažnju prisutnih posebno su privukla neka originalna grafička rješenja eksponata, koja su izradili Neven Šuica i Marina Trpčić.

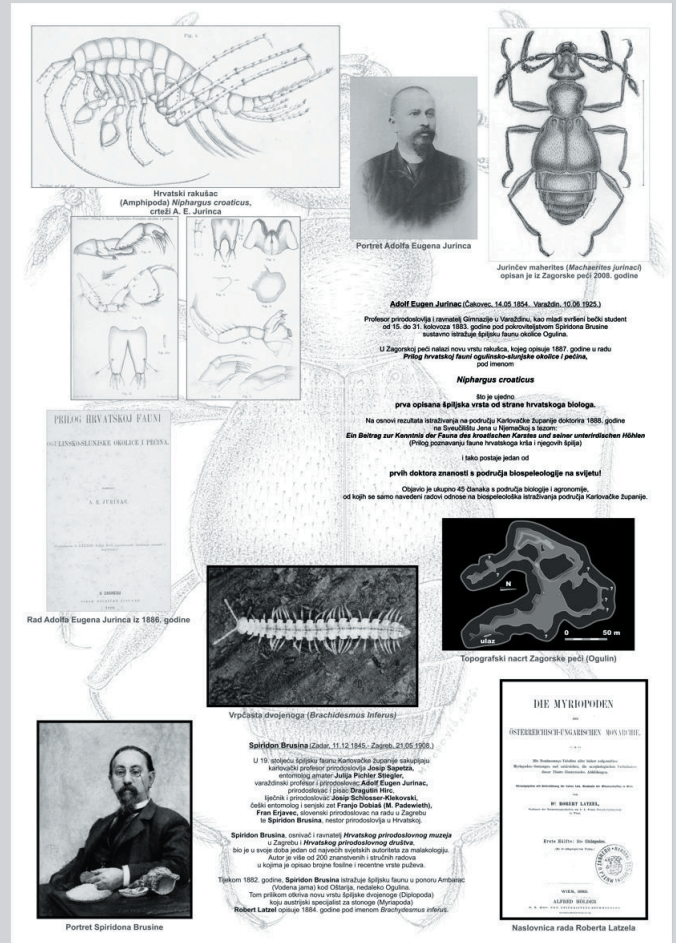
Znamenita Karlovačka vrata između Slovenije i BiH, poveznica središnje i gorske te najuži dio kontinentalne Hrvatske, ujedno su i srednjoeuropska vrata u svijet dinarskoga krša. Brojni hrvatski, ali i inozemni istraživači upravo su na području Karlovačke županije prvi put upoznali čari špilja i čudesnu špiljsku faunu. U ovom plitko okršenom kršu kriju se najdulje špilje Hrvatske: Sustav Đula–Medvednica (16.396 m), Sustav Panjkova ponor–Varičakova špilja (11.578 m), Špilja u kamenolomu Tounj (8487 m), Sustav Jopićeva špilja–Bent (6710 m) i brojne druge, s bogatim akumulacijama vode.

Povijest biospeleoloških istraživanja Karlovačke županije počinje polovicom 19. stoljeća, što je iznimna tradicija i u svjetskim razmjerima. U Ozaljskoj špilji davne 1866. godine profesor karlovačke gimnazije Josip Sapetza otkriva novu svojtu špiljskoga kornjaša podzemljara *Bathysciotes khevenhuelleri croaticus* opisanu 1867. godine. Slijedi Julija pl. Stiegler Pichler, prva žena biospeleolog na svijetu te prva žena entomolog u Hrvatskoj, koja 1867. godine u Ozaljskoj špilji otkriva nove kornjaše, podzemljara *Parapropus sericeus intermedius* i špiljskog trehina *Typhlotrechus bilimeki croaticus*, opisane 1870. i 1871. godine. Nestor hrvatske biologije, osnivač Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja u Zagrebu i Hrvatskoga prirodoslovnog društva, Spiridon Brusina istražuje ponor Ambarac davne 1882. godine i nalazi novu vrstu špiljske dvojenoge *Brachydesmus inferus*. Varaždinski profesor Adolf Eugen

Jurinac u kolovozu 1883. godine sustavno istražuje špiljsku faunu okolice Ogulina. Doktorira 1888. na Sveučilištu Jena u Njemačkoj s tezom: Ein Beitrag zur Kenntnis der Fauna des kroatischen Karstes und seiner unterirdischen Höhlen (Prilog p o z n a v a n j u faune hrvatskoga krša i njegovih špilja) te postaje jedan od prvih svjetskih doktora biospeleologije! Slijedi cijela plejada istraživača i znanstvenika koji istražuju špiljska staništa i otkrivaju bogatu špiljsku faunu, kako bi danas na početku 21. stoljeća počeli slagati mozaik spoznaje o ovom iznimnom bogatstvu.

Karlovačka županija diči se s čak 20 speleoloških objekata, tipskih lokaliteta, iz kojih je opisano 39 svojti špiljske faune. Među tipskim nalazištima ističu se: Ozaljska špilja s 5 svojti, Rudnica špilja VI i špilja Tounjčica s po 4 svojte, Sustav Đula–Medvednica, Zagorska peč i Vrlovka špilja s po 3 svojte i druga. Kako su brojne svojte nove za znanost još neopisane, a brojne nisu još ni otkrivene, daljnjim istraživanjem i znanstvenom obradom taj će se broj sigurno znatno povećati.

Ovakvo bogatstvo te povijesna, kulturna i prirodoslovna tradicija obvezuje nas na daljnja istraživanja, znanstvenu valorizaciju, promociju te programe edukacije i zaštite špiljskih staništa i svojti. U tom je smislu osmišljena i postavljena ova izložba koja je nakon promocije u Gradskome muzeju Karlovac postavljena u četvrtak 21. svibnja u prostorijama Gradske knjižnice Ivana Gorana Kovačića, odnosno Likovnog salona Ljudevita Šestića. U sklopu izložbe u ponedjeljak 25. svibnja 2009. godine mr. sc. Roman Ozimec održao je predavanje Karlovačka županija – kolijevka hrvatske biospeleologije.

Jedan od postera s izložbe

U sklopu izložbe za 2009. godinu tiskan je prvi biospeleološki kalendar u Hrvatskoj, a nakon Karlovca izložba u organizaciji Javne ustanove kreće na turneju po većim mjestima županije, uz prateće predavanje.

U planu je publiciranje popularno-stručnoga kataloga izložbe, nakon kojega bi u sljedećem razdoblju bio objavljen i pregled špiljske faune Karlovačke županije, očito najvrjednijeg dijela županijske prirodoslovne baštine.

Roman Ozimec
Hrvatsko biospeleološko društvo
Zagreb